

Foreword.

Frontline or Background? Artistic Research in the Post-disciplinary Academy

It is already 2023, which means almost four decades since the first doctoral program in the arts was started. Many things have changed, and many have stayed the same. Artistic research is no longer a novelty. Still, many artists and scholars raise their eyebrows when they face the practices and ambitions of artist-researchers. Do we still need to define the phenomenon called artistic research in every book on this topic? Is discussion about art and knowledge still on the frontline of the artistic research agenda? Do artist-researchers still need to justify the epistemic status of their knowledge and to argue for their social impact? Or maybe a background in artistic research is *conditio sine qua non* applying for an academic job, a conference, or a residency?

These and other important questions were asked during the 1st Vilnius Congress on Artistic Research “To Research or Not to Research in the Post-disciplinary Academy?” (Vilnius Academy of Arts, October 14–17, 2021).¹

As a springboard for this conference, we followed the proposal by Charles Esche in “Include Me Out: Helping Artists to Undo the Art World”, where he writes of “certain educational fundamentals”, including “anti-specialization, anti-isolation/anti-autonomy, and anti-hierarchy.”²

In light of this, we have presented questions, topics, and strands:

- The ontology and epistemology of artistic research as a postdiscipline, undiscipline, indiscipline, transdiscipline, or even paradiscipline and patadiscipline.
- Who is doing artistic research outside of the academy and outside of any discipline?

1 Check here for the full program and visual documentation of artistic program <https://www.vda.lt/en/doctoral-studies/congress-2021>.

2 Charles Esche, “Include Me Out: Help Artists to Undo the Art World”, in S. H. Madoff, *Art school: (propositions for the 21st century)*, (Cambridge, Mass: MIT Press, 2009), 102–112.

- Practices and histories of artistic research and artistic writing in Central and Eastern Europe. What are the regional specifics of artistic research in the post-USSR (post-socialist) as well as the Nordic, Baltic, Balkan, and Central Eastern European dimensions?

- Who is doing artistic research in the humanities, social sciences, and natural sciences (STE[A]M)? What is artistic research's impact on the sciences and research methodology and epistemology?

- Where is artistic research in fine art, media art, and material-based art (art practice as research)?

- When and how do you make artistic research in design and architecture (spatial, design, and speculative research)?

- When does artistic research in the performing arts, film, and literature happen (performative and fictional research)?

- Language and writing. The role of language, whether verbal or not, and its national variants, in artistic research. (In English and *lietuviškai*). Modes of expanded and diagrammatic writing. Is there any other lingua franca besides English in artistic research?

- Publishing and dissertating. Exposition and exhibition. What is actually a supplement in the doctoral thesis (project): writing or portfolio (artwork)?

- Post-research and everything.

- And other topics offered by the applicants.

This first regional congress on artistic research marked the 10th anniversary of the doctoral programs in arts in Lithuania (Vilnius Academy of Arts and the Lithuanian Academy of Music and Theatre, both since 2010). Vilnius Academy of Arts offers doctoral programs in the fields of fine art, design, and architecture (since 2022). The Lithuanian Academy of Music and Theatre offers doctoral programs in the fields of music as well as theater and film.

Ten years is a good point in a field or phenomenon's maturation: it is moving closer to adolescence and has considerable learning to draw from as well as the experience that enables it to imagine possible scenarios

for the future. The phenomenon is mature enough so it makes no sense to return to a single answer about what artistic research is. However, it is still too fresh to be fully recognized by other fields of research across the arts and sciences.

This *Acta Academiae Artium Vilnensis* (AAAV) issue brings together selected papers presented during the congress. Some of the articles are written by scholars and some by artist-researchers from all around the world. Aldis Gedutis and Vytautas Michelkevičius lay the ground for artistic research and discuss the labyrinth of inter-, trans- and other prefixes in arts and sciences as well as justify the trans-epistemic community as the caretaker of artistic research. John Hillman claims the practice is a symptom of research, while David Maroto presents “fictocritical” writing as a lifesaving boat for artists who want to seamlessly merge their fiction writing skills with (critical) theories. Magda Stanová guides us to artistic thinking in scientific research, while Greg Bruce flies us over the Atlantic Ocean and presents outlines of the local (Canadian and French-speaking world) concept of artistic research – research-creation. Bettina Minder and Pablo Müller return us back to earth in order to see how artistic research works in doctoral programs and courses in Switzerland. Andrew J. Hauner helps us witness an experimentally written research paper and question the existing formats of research outcomes. Raivo Kelomees proposes and defends a challenging hypothesis about the animistic relationship between a viewer and an artwork, whereas Sumugan Sivanesan allows us to swing and linger between karaoke theory and therapy. Finally, Christiane Keus proclaims the present condition as Postresearch!

We have a great pleasure and a privilege to present this AAAV issue. As you will see, this collection contains intriguing and thought-provoking articles representing different perspectives on the arts, sciences, research, and many other artistic research-related aspects. Have a pleasant journey through the bogs and valleys of artistic research, populated by artists, scholars, curators, humanists, practitioners, academics, scientists, and other (not so) rare species.

P.S. If you are interested in the background or source of this x-disciplinary and diverse collection of papers, check out the event³ which brought them together.

Vytautas Michelkevičius, editor of the issue and moderator of the congress

Aldis Gedutis, co-editor of the issue

This volume has been edited as the part of "The Impact of Artistic Research on Humanities and Visual Arts. The Case of Lithuania in the Global Context", a joint project by Vilnius Academy of Arts and Klaipėda University. The funding has been provided by the Research Council of Lithuania (contract number S-LIP-20-19).

3 <https://www.vda.lt/en/doctoral-studies/congress-2021>

Įžanga.

Fronto linija ar kvalifikacinis reikalavimas? Kokią stadiją (jau) pasiekė meninis tyrimas postdisciplininėje akademijoje?

Dabar 2023-ieji, tai yra praėjo beveik keturi dešimtmečiai, kai buvo pradėta vykdyti pirmoji meno doktorantūros programa. Daug kas pasikeitė, bet daug kas liko kaip buvę. Meniniai tyrimai nebėra naujovė. Vis dėlto daugelis menininkų ir mokslininkų kilsteli antakius, susidūrę su menininkų tyrėjų praktika ir ambicijomis. Ar vis dar reikia apibrėžti reiškinį, vadinamą meniniu tyrimu, kiekvienoje knygoje šia tema? Ar diskusija apie meną ir žinias vis dar yra meninių tyrimų darbotvarkės priešakyje? Ar menininkams tyrėjams reikia pagrįsti savo žinių episteminių statusą ir argumentuoti jų socialinį poveikį? O gal įgyta meninio tyrimo kvalifikacija (laipsnis) yra *conditio sine qua non* pretenduojant į akademinį darbą, konferenciją ar rezidenciją?

Šie ir kiti svarbūs klausimai buvo keliami pirmajame Vilniaus meninio tyrimo kongrese „Tirti ar netirti postdisciplininėje akademijoje?“ (Vilniaus dailės akademija, 2021 m. spalio 14–17 d.).

Šios konferencijos atspirties tašku mums tapo Charleso Esche's pasiūlymas knygoje „Include Me Out: Helping Artists to Undo the Art World“, kurioje jis rašo apie „tam tikrus edukacinius pagrindus“, įskaitant „antispecializaciją, antiizoliaciją / antiautonomiją ir antihierarchiją“².

Atsižvelgdami į tai, pateikėme tokius klausimus ir temas:

- Meninio tyrimo kaip postdisciplinos, nedisciplinos, antidisciplinos, transdisciplinos ar net paradisciplinos ir patadisciplinos ontologija ir epistemologija.

- Kas atlieka meninius tyrimus už akademijos ir už bet kurios disciplinos ribų?

1 Čia galite rasti visą programą ir dokumentaciją: <https://www.vda.lt/en/doctoral-studies/congress-2021>.

2 Charles Esche, „Include Me Out: Help Artists to Undo the Art World“, in S. H. Madoff, *Art school: (propositions for the 21st century)*, (Cambridge, Mass: MIT Press, 2009), 102–112.

- Meninių tyrimų ir meninio rašymo praktika ir istorija Vidurio ir Rytų Europoje. Kokie yra regioniniai meninių tyrimų ypatumai posovietinėje (postsocialistinėje), taip pat Šiaurės, Baltijos, Balkanų šalių, Vidurio ir Rytų Europos dimensijose?

- Kas atlieka meninius tyrimus humanitarinių, socialinių ir gamtos mokslų (STE[A]M) srityse? Kokį poveikį meniniai tyrimai daro tiksliesiems mokslams ir tyrimų metodologijai bei epistemologijai?

- Kur vykdomi meniniai tyrimai vaizduojamojo meno, medijų meno ir medžiagomis grįsto (arba taikomojo) meno srityse (meno praktika kaip tyrimas)?

- Kada ir kaip atliekami meniniai dizaino ir architektūros tyrimai (erdviniai, dizaino ir spekuliatyvieji)?

- Kada vyksta meniniai scenos ir performatyviųjų menų, kino ir literatūros tyrimai (performatyvieji ir fikciniai)?

- Kalba ir rašymas. Kalbos, verbalinės ar neverbalinės, ir nacionalinių kalbų vaidmuo meniniuose tyrimuose (anglų ir lietuvių kalbomis). Išplėstinio ir diagraminio rašymo būdai. Ar meniniuose tyrimuose, be anglų kalbos, yra dar kokia nors kita *lingua franca*?

- Publikavimas ir disertacijų gynimas. Ekspozicija ir paroda. Kas iš tikrųjų yra daktaro disertacijos (projekto) priedas: rašto darbas ar meno kūrinių rinkinys?

- Posttyrimas ir viskas, kas netilpo pirmiau.

- Kitos pretendentų siūlomos temos.

Šis pirmasis regioninis meninio tyrimo kongresas buvo surengtas minint meno doktorantūros programų Lietuvoje (Vilniaus dailės akademijos ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijos, abi vykdomos nuo 2010 m.) dešimtmetį. Vilniaus dailės akademija siūlo doktorantūros programas dailės, dizaino ir architektūros (nuo 2022 m.) srityse. Lietuvos muzikos ir teatro akademija siūlo doktorantūros programas muzikos, taip pat teatro ir kino srityse.

Dešimt metų yra geras laikotarpis srities ar reiškinių brandai: priartėjama prie paauglystės ir nemažai išmokstama, taip pat yra pakankamai

patirties, leidžiančios įsivaizduoti galimus ateities scenarijus. Reiškinyms jau gerai žinomas, todėl nėra prasmės nuolat grįžti prie klausimo, kas gi tas meninis tyrimas. Vis dėlto jis dar per naujas, kad būtų visiškai pripažintas kitų meno ir mokslų sričių.

Šiame „Acta Academiae Artium Vilnensis“ (AAAV) numeryje surinkti straipsniai, gimę iš kongrese pristatytų idėjų. Dalį straipsnių parašė mokslininkai, dalį – menininkai tyrėjai iš viso pasaulio. Aldis Gedutis ir Vytautas Michelkevičius deda pagrindus meniniams tyrimams, aptaria inter-, trans- ir kitų priešdėlių labirintus menuose ir moksluose, pagrindžia transepistemine bendruomenę kaip meninių tyrimų glėbį. Johnas Hillmanas teigia, kad praktika yra tyrimų simptomas, o Davidas Maroto pristato „fikto-kritinį“ rašymą kaip gelbėjimosi valtį menininkams, norintiems sklandžiai sujungti savo kūrybinio rašymo įgūdžius su (kritinėmis) teorijomis. Magda Stanova mus veda į meninį mąstymą moksliniuose tyrimuose, o Gregas Bruce’as skraidina virš Atlanto vandenyno ir pateikia vietinės (Kanados ir prancūzakalbių pasaulio) meninio tyrimo sampratos – tyrimo-kūrybos („research-creation“) – kontūrus. Bettina Minder ir Pablo Mülleris grąžina mus atgal į žemę, kad pamatytume, kaip meniniai tyrimai veikia Šveicarijos doktorantūros programose ir kursuose. Andrew J. Hauneris padeda mums tapti eksperimentiškai parašyto mokslinio darbo liudininkais ir suabejoti egzistuojančiais mokslinių tyrimų rezultatų formatais. Raivo Kelomeesas siūlo ir gina sudėtingą hipotezę apie animistinį žiūrovo ir meno kūrinio santykį, o Sumuganas Sivanėsanas leidžia mums svyruoti ir blaškytis tarp karaokės teorijos ir terapijos. Galiausiai Christiane Keus skelbia, kad dabartinė būklė yra posttyriminė!

Mums labai malonu ir didelė garbė pristatyti šį AAAV numerį. Jame yra intriguojančių ir susimąstyti verčiančių straipsnių, atspindinčių skirtingus požiūrius į menus, mokslus, tyrimus ir daugelį kitų su meniniais tyrimais susijusių aspektų. Linkime malonios kelionės po meninių tyrimų pelkes ir slėnius, kuriuose gyvena menininkai, kuratoriai, humanistai, praktikai, akademikai, mokslininkai ir kitos (ne tokios) retos rūšys.

P. S. Jei jus domina šių tekstų ir vaizdų kilmė ar kontekstas, pavartykite kongreso programą ir dokumentaciją³.

Vytautas Michelkevičius, vyr. sudarytojas ir kongreso moderatorius
Aldis Gedutis, sudarytojas

Leidinyi parengtas vykdam Vilniaus dailės akademijos ir Klaipėdos universiteto projektą „Meninio tyrimo poveikis humanitariniams mokslams ir vizualiajam menui. Lietuvos atvejis globaliame kontekste“. Finansavimą skyrė Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. S-LIP-20-19).

3 <https://www.vda.lt/en/doctoral-studies/congress-2021>